

Međunarodni sud za krivično
gonjenje osoba odgovornih za
teška kršenja međunarodnog
humanitarnog prava počinjena na
teritoriji bivše Jugoslavije od
1991. godine

Predmet br. IT-08-91-T
Datum: 21. oktobar 2009.
Original: engleski

PRED PRETRESNIM VIJEĆEM II

U sastavu: sudija Burton Hall, predsjedavajući
sudija Guy Delvoie
sudija Frederik Harhoff

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 21. oktobra 2009.

TUŽILAC

protiv

MIĆE STANIŠIĆA I STOJANA ŽUPLJANINA

JAVNO

**ODLUKA KOJOM SE ODBIJA ZAHTJEV TUŽILAŠTVA ZA PONOVRNO
RAZMATRANJE NALOGA KOJIM SE OGRANIČAVA BROJ SVJEDOKA KOJE
TUŽILAŠTVO MOŽE POZVATI NA SUDENJE**

Tužilaštvo:

g. Joanna Korner
g. Thomas Hammis

Branioци optuženih:

g. Slobodan Zečević i g. Slobodan Cvijetić za Miću Stanišića
g. Igor Pantelić i g. Dragan Krgović za Stojana Župljanina

PRETRESNO VIJEĆE II (dalje u tekstu: Pretresno vijeće) Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine rješava po "Zahtjevu tužilaštva za ponovno razmatranje naloga Pretresnog vijeća kojim se ograničava broj svjedoka koje tužilaštvo može pozvati na suđenje", podnesenom na povjerljivoj osnovi 8. septembra 2009. (dalje u tekstu: Zahtjev), kojim tužilaštvo traži da "Pretresno vijeće ponovo razmotri svoj nalog kojim se ograničava broj svjedoka koje tužilaštvo može pozvati i dopusti tužilaštvu da po svom nahodjenju utvrdi broj svjedoka koje će pozvati tokom svog glavnog dokaznog postupka u okviru vremenskog ograničenja od 212 sati koje je nametnulo Vijeće".¹ Alternativno, tužilaštvo traži da "Vijeće odobri tužilaštvu da do 18. decembra 2009. navede svjedoke koje namjerava skinuti sa svog Spiska svjedoka na osnovu pravila 65ter".²

I. ISTORIJAT POSTUPKA

1. Na konferenciji koja je na osnovu pravila 65ter održana 24. avgusta 2009., pretpretresni sudija je pozvao tužilaštvo da razmotri mogućnost da svoje glavno ispitivanje ograniči na 180 sati.³ Tužilaštvo je 31. avgusta 2009. dostavilo podnesak u kom izjavljuje da su mu potrebna 292 sata. Tužilaštvo je takođe izjavilo da, ukoliko Pretresno vijeće "inklinira tome da nametne vremensko ograničenje za tužiočevo glavno ispitivanje [ono traži] razumniji limit od 260 sati" (dalje u tekstu: Podnesak).⁴

2. Na pretpretresnoj konferenciji održanoj 4. septembra 2009. Pretresno vijeće je na osnovu pravila 73bis utvrdilo da tužilaštvu može odobriti 212 sata za glavni dokazni postupak.⁵ Pored toga, Pretresno vijeće je utvrdilo da tužilaštvo može pozvati 131 svjedoka i naložilo da tužilaštvo do podneva 10. septembra 2009. dostavi revidirani konačni spisak svjedoka (dalje u tekstu: Nalog).⁶ Tužilaštvo je zatim usmeno iznijelo argumente kojima je osporilo zaključke Pretresnog vijeća, kao i izvodljivost dostavljanja reduciranog spiska

¹ Zahtjev, par. 16.

² Zahtjev, par. 2.

³ Konferencija na osnovu pravila 65ter, 24. avgust 2009., T. 281-282.

⁴ Podnesak tužilaštva u vezi s prijedlogom pretpretresnog Vijeća za ograničenje vremena raspoloživog za izvođenje dokaza tužilaštva, 31. avgust 2009., par. 1, 32.

⁵ Pretpretresna konferencija, 4. septembar 2009., T. 90, 93.

⁶ Pretpretresna konferencija, 4. septembar 2009., T. 91, 93.

svjedoka u propisanom roku.⁷ Međutim, nakon što je razmotrilo navedene argumente, Pretresno vijeće je potvrdilo svoju odluku.⁸

3. Nakon podnošenja Zahtjeva i u svjetlu očigledne konfuzije izražene u elektronskoj korespondenciji s osobljem Pretresnog vijeća, sudski savjetnik je 10. septembra 2009. po uputstvu Pretresnog vijeća elektronskom poštom uputio poruku stranama u postupku kako bi razjasnio da su rokovi utvrđeni za taj dan ostali na snazi. Istog dana tužilaštvo je dostavilo redukovani spisak svjedoka "bez prejudiciranja Zahtjeva tužilaštva i odgode izvršenja ovog naloga".⁹

4. Odbrana Miće Stanišića i odbrana Stojana Župljanina su zajednički odgovorile 14. septembra 2009. (dalje u tekstu: Odgovor), ustvrdivši da je Zahtjev bespredmetan zbog poruke koja je elektronskom poštom upućena 10. septembra 2009., ili, alternativno, da bi ga u svakom slučaju trebalo odbiti.¹⁰

II. ARGUMENTI

5. Tužilaštvo tvrdi da je prije pretpretresne konferencije "Vijeće naznačilo da će, iako je Vijeće skloni vremenski ograničiti tužiočevo glavno ispitivanje, tužilaštvo moći po svom nahođenju odlučiti kako će izvoditi svoje dokaze u tom vremenskom okviru" i da se, stoga, Podnesak bavi samo pitanjem ograničenja vremena.¹¹ Suprotno tome, Vijeće je zatim nametnulo ograničenje broja svjedoka tužilaštva a da nije najprije saslušalo stav tužilaštva po tom pitanju što je, kako tužilaštvo tvrdi, u suprotnosti s pravilom 73bis(C) i stoga predstavlja osnov za ponovno razmatranje.¹²

6. Po mišljenju tužilaštva, Nalog je "pogrešan i nepravedan u više aspekata".¹³ Tužilaštvo tvrdi da za obezbjeđenje ekspeditivnog suđenja nije potrebno da se ograničava broj njegovih svjedoka, budući da će ograničenje broja sati iziskivati od tužilaštva da jedan

⁷ Pretpretresna konferencija, 4. septembar 2009., 93-96.

⁸ Pretpretresna konferencija, 4. septembar 2009., T. 117.

⁹ Redukovani spisak svjedoka tužilaštva, s povjerljivim dodacima, 10. septembar 2009., par. 1.

¹⁰ Zajednički odgovor odbrane na zahtjev tužilaštva za ponovno razmatranje naloga Pretresnog vijeća kojim se ograničava broj svjedoka koje tužilaštvo može pozvati na suđenje, 14. septembar 2009., par. 2, 4.

¹¹ Zahtjev, par. 4.

¹² Zahtjev, par. 4.

¹³ Zahtjev, par. 5.

broj svjedoka ukloni sa svog spiska svjedoka i da dokaze drugih svjedoka izvede alternativnim načinima svjedočenja.¹⁴

7. Tužilaštvo takođe tvrdi da je Nalog, ukoliko ima za svrhu eliminisanje irelevantnih i redundantnih dokaza, preuranjen i arbitraran.¹⁵ Tužilaštvo objašnjava da se ni Vijeće ni tužilaštvo ne mogu upustiti u neophodnu analizu da li je svjedočenje nekog svjedoka "jedinstveno u odnosu na nekog drugog svjedoka ili je dokumentarni dokaz, da li je potkrepljujuće ili je tek redundantno" dok tužilaštvo "ne izvede dovoljno dokaza na suđenju kako bi se Vijeće upoznao s karakterom i obimom krivičnih djela o kojima je riječ" i dok odbrana ne obavi unakrsno ispitivanje.¹⁶ Stoga, "tužilaštvo bi bilo vrlo neoprezno kada bi eliminisalo kumulativne dokaze sa svog spiska svjedoka u ovoj ranoj fazi pretresnog postupka".¹⁷ Tužilaštvo takođe tvrdi da je Nalog "u ovoj fazi preuranjen budući da [Vijeće] još nije donijelo odluku po tužiočevom trećem, četvrtom i petom zahtjevu za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je presuđeno [ili po njegovim] zahtjevima na osnovu pravila 92ter i 92quater."¹⁸ Tužilaštvo tvrdi da mora "pažljivo razmotriti [način svjedočenja i obim u kom je iskaz svjedoka obuhvaćen činjenicama o kojima je presuđeno] prilikom odlučivanja da li može eliminisati nekog svjedoka bez ugrožavanja svoje teze".¹⁹ Tužilaštvo izjavljuje da zahtjev da ukloni neke svjedoke zbog toga što su njihovi iskazi kumulativni u odnosu na druge dokaze nije u skladu s pravilom 92bis(A)(i)(a), koje kao faktor u prilog prihvatanju dokaza u obliku pismene izjave ili transkripta uključuje i to da li je dotični dokaz "kumulativnog karaktera, po tome što će drugi svjedoci dati ili su dali usmene iskaze o sličnim činjenicama".²⁰ U tom pogledu, tužilaštvo tvrdi da "primjeri koje je navelo Pretresno vijeće na pretpretresnoj konferenciji u vezi sa svjedocima koje je smatralo bilo irelevantnim bilo redundantnim ilustruju zašto u ovoj fazi postupka još nije vrijeme da se donesu ti zaključci".²¹

8. Tužilaštvo tvrdi da bi, ukoliko Vijeće ima namjeru da nametne ograničenje broja svjedoka tužilaštva, bilo nepravično tražiti od njega da te ocjene donosi u ovoj fazi.²²

¹⁴ Zahtjev, par. 5.

¹⁵ Zahtjev, par. 6.

¹⁶ Zahtjev, par. 6-7 (naglasak u originalu).

¹⁷ Zahtjev, par. 7.

¹⁸ Zahtjev, par. 13.

¹⁹ Zahtjev, par. 13.

²⁰ Zahtjev, par. 7.

²¹ Zahtjev, par. 8-11.

²² Zahtjev, par. 14.

Tužilaštvo traži od Vijeća da dopusti tužilaštvu da u ovoj fazi postupka dostavi spisak svojih prvih 20 svjedoka, a preostali dio svog skraćenog spiska svjedoka 18. decembra 2009. Tvrdi se da bi se time odbrani ostavilo dovoljno vremena da u skladu s tim prilagodi svoju tezu.²³

9. Najzad, tužilaštvo tvrdi da "ono ima obavezu da iznese potpun prikaz, odnosno da sastavi koherentnu narativnu cjelinu, te da van razumne sumnje dokaže postojanje svih elemenata krivičnih djela kojima se optuženi tereti".²⁴ Tužilaštvo tvrdi da bi, ukoliko bi u ovoj fazi postupka bilo primorano da skрати svoj spisak svjedoka, to "u značajnoj mjeri umanjilo tužiočevu mogućnost da ispuni ovu obavezu".²⁵

10. Odbrana odgovara da je elektronskom poštom 10. septembra 2009., upućena poruka kojom je tužilaštvo obaviješteno "da svi nalozi koje je Pretresno vijeće izdalo na pretpretresnoj konferenciji [...] 'ostaju na snazi'" i da je stoga Zahtjev već odbijen.²⁶ Alternativno, odbrana tvrdi da Zahtjev mora biti odbijen budući da je dotična odluka donesena na osnovu ovlaštenja koja su pravilom 73bis povjerena Vijeću i da je Pretresno vijeće smatralo "ključnim da konačan spisak svjedoka bude dostavljen [...] prije početka suđenja".²⁷ Najzad, odbrana tvrdi da je to od fundamentalnog značaja za pravično suđenje.²⁸

III. MJERODAVNO PRAVO

11. Pretresno vijeće ima inherentno diskreciono ovlaštenje da ponovo razmotri neku raniju interlokutornu odluku u izuzetnim slučajevima ako se "pokaže očigledna greška u rezonovanju ili ako je to potrebno kako bi se sprečila nepravda".²⁹ Žalbeno vijeće je konstatovalo da "u takve naročite okolnosti spadaju nove činjenice ili novi argumenti".³⁰

²³ Zahtjev, par. 14.

²⁴ Zahtjev, par. 15, gdje se citira *Tužilac protiv Nasera Orića*, predmet br. IT-03-68-AR73.2, Odluka po interlokutornoj žalbi u vezi s dužinom dokaznog postupka odbrane, 20. juli 2005., par. 7.

²⁵ Zahtjev, par. 15.

²⁶ Odgovor, par. 2.

²⁷ Odgovor, par. 4, gdje se citira ono što je rečeno na pretpretresnoj konferenciji, 4. septembar 2009., T. 117.

²⁸ Odgovor, par. 4.

²⁹ *Tužilac protiv Slobodana Miloševića*, predmet br. IT-02-54-AR108bis.3, Odluka po zahtevu Srbije i Crne Gore za preispitivanje odluke Pretresnog veća od 6. decembra 2005., poverljivo, 6. april 2006., fusnota 40.

³⁰ *Tužilac protiv Stanislava Galića*, predmet br. IT-98-29-A, Odluka po zahtjevu odbrane za preispitivanje, 16. juli 2004., str. 2.

IV. DISKUSIJA

12. Kao preliminarno pitanje, i kako je naznačeno u sudnici 17. septembra 2009., Pretresno vijeće smatra da poruka koja je elektronskom poštom upućena 10. septembra 2009., a koja je imala za svrhu da stranama u postupku pomogne imajući u vidu izraženu konfuziju, nije predstavljala odluku niti rješavanje po Zahtjevu.³¹

13. Prije izdavanja Naloga Pretresno vijeće je izjavilo da je "pregledalo svaku pojedinu izjavu koju je podnijelo tužilaštvo".³² Pretresno vijeće smatra da ti podnesci, koje mu je tužilaštvo dostavilo, sadrže informacije potrebne da utvrdi, na osnovu pravila 73bis(C), da je 131 svjedok objektivno dovoljan da tužilaštvo predoči svoju tezu na pravičan i temeljit način. Nakon što je Pretresno vijeće na pretpretresnoj konferenciji naznačilo da će tužilaštvu biti dopušteno da pozove 131 svjedoka, saslušalo je usmene argumente tužilaštva po tom pitanju. Pretresno vijeće je potvrdilo Nalog tek nakon što je razmotrilo i obavilo vijećanje o tim podnescima. Stoga se Pretresno vijeće ne može složiti s tužilaštvom da prije donošenja tog zaključka nije saslušalo tužiočev stav, kako je to propisano u pravilu 73bis(C). Premda bi već i na toj osnovi moglo da odbije Zahtjev, Pretresno vijeće napominje da tužilaštvo u Zahtjevu iznosi nove argumente. Pretresno vijeće će stoga razmotriti da li ti argumenti opravdavaju ponovno razmatranje Naloga u interesu pravde.

14. Tužilaštvo tvrdi da je ograničenje broja svjedoka koje može pozvati nepotrebno budući da postoje drugi mehanizmi koji se mogu primijeniti kako bi se obezbijedilo da suđenje bude ekspeditivno i da se ne izvode irelevantni ili redundantni dokazi. Međutim, Pretresno vijeće je mišljenja da ga postojanje mehanizama koje pominje tužilaštvo ne sprečava da primijeni svoje ovlaštenje na osnovu drugih pravila. U stvari, pravilo 73bis(C) izričito nalaže Pretresnom vijeću da utvrdi i broj svjedoka koje tužilaštvo može pozvati i vrijeme koje će tužilaštvu stajati na raspolaganju za izvođenje dokaza.

15. U vezi s argumentom tužilaštva da je Nalog preuranjen, dovoljno je uputiti na obavezujuću formulaciju pravila 73bis koje nalaže Pretresnom vijeću da donese određene zaključke na pretpretresnoj konferenciji. Pretresno vijeće je na osnovu članova 20 i 21 Statuta obavezno da obezbijedi da suđenje bude pravično i ekspeditivno. U skladu s tim, pravilo 73bis je dodato u Pravilnik u cilju "ekspeditivnijeg vođenja suđenja bez ugrožavanja

³¹ 17. septembar 2009., T. 506.

poštovanja prava optuženih osoba".³³ Navedena prava iziskuju, kako je to predviđeno u pravilu 65ter(E)(ii), da u ranoj fazi postupka optuženi bude obaviješten o svjedocima koji će protiv njega svjedočiti kako bi mu se omogućilo dovoljno vrijeme za pripremanje odbrane i obezbijedilo pravično suđenje. Iz tog razloga nije dovoljno da tužilaštvo podnese spisak samo 20 prvih svjedoka, a da spisak ostalih svjedoka dostavi tek znatno kasnije. Takav pristup ne bi bio u saglasnosti sa pravima optuženog.

16. Pretresno vijeće uvažava činjenicu da tužilaštvo snosi teret dokazivanja van razumne sumnje svakog obilježja krivičnih djela za koja tereti. Međutim, Pretresno vijeće ne može se složiti sa tvrdnjom tužilaštva da bi se ograničavanjem njegovog spiska svjedoka u ovoj fazi postupka u značajnoj mjeri umanjila njegova mogućnost da ispuni tu obavezu. U predmetu kao što je ovaj, u kom broj događaja i struktura vlasti i odgovornosti, na kojima se zasnivaju optužbe, pokriva široku teritoriju i mnogo žrtava iziskuje i opravdava ograničenja u vezi s izvođenjem dokaza strana u postupku. Ne može se pozvati svaki svjedok u vezi sa svakim incidentom. Pravilo 73bis(C) predstavlja mehanizam predviđen Pravilnikom putem kojeg Pretresno vijeće može da obezbijedi da tužilaštvo poštuje nužna ograničenja u izvođenju svojih dokaza.

17. Kako je napomenulo tužilaštvo, Pretresno vijeće još nije donijelo odluku po njegovom trećem, četvrtom i petom zahtjevu za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je presuđeno, kao ni po zahtjevima na osnovu pravila 92ter i 92quater. Kako se budu donosile te odluke u vezi s prihvatanjem dokaza, strategija odbrane postaje jasnija, potrebe tužilaštva u pogledu dokaznog postupka mogu evoluirati. Upravo iz tog razloga pravilo 73bis(F) pruža tužilaštvu mogućnost da zatraži, između ostalog, izmjenu odluke u vezi s brojem svjedoka koji će biti pozvani. Ova interakcija između pravila 73(C) i (F) stvara potrebnu ravnotežu između prava tužilaštva da van razumne sumnje dokaže svoju tezu protiv optuženog i obaveze Pretresnog vijeća da obezbijedi pravično i ekspeditivno suđenje.

18. Na kraju, Pretresno vijeće je mišljenja da tužilaštvo pogrešno miješa dva pitanja kada tvrdi da je nalog da ukloni svjedoke sa svog spiska zbog toga što su suvišni u neskladu sa pravilom 92bis. Pravilo 73bis(C) predviđa mehanizam čijom primjenom Pretresno vijeće

³² Pretpretresna konferencija, 4. septembar 2009., T. 91.

³³ Peti godišnji izvještaj Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine, 10. avgust 1998., par. 107.

može kontrolisati količinu dokaza koji će biti izvedeni. S druge strane, pravilo 92bis predstavlja mehanizam kontrolisanja vrste dokaza koji će biti prihvaćeni. Nadalje, Pretresno vijeće nije naložilo tužilaštvu da sa svog spiska svjedoka ukloni konkretne svjedoke. Kako bi obezbijedilo da dokazi na suđenju budu predočeni na usredsređen način, Pretresno vijeće je primjera radi navelo svjedoke koji su, po njegovom mišljenju, po svemu sudeći redundantni.³⁴ Pretresno vijeće je izričito prepustilo tužilaštvu da donese konačnu odluku o tome koje svjedoke će ukloniti sa spiska.³⁵

19. Pošto je razmotrilo nove argumente iznesene u Zahtjevu, Pretresno vijeće se nije uvjerilo da je tužilaštvo pokazalo jasnu grešku u rezonovanju u Nalogu koja bi iziskivala njegovo ponovno razmatranje ili da je to potrebno kako bi se spriječila nepravda.

V. DISPOZITIV

20. Iz gorenavedenih razloga, i na osnovu pravila 73bis, Pretresno vijeće **ODBIJA** Zahtjev.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je engleska verzija mjerodavna.

/potpis na originalu/
sudija Burton Hall,
predsjedavajući

Dana 21. oktobra 2009.
U Haagu,
Nizozemska

[pečat Međunarodnog suda]

³⁴ Pretpretresna konferencija, 4. septembar 2009., T. 91-92.

³⁵ Pretpretresna konferencija, 4. septembar 2009., T. 91-92. Pretresno vijeće je razjasnilo da "postupajući tako pažljivo nastojimo da izbjegnemo pokušaj kontrolisanja dokaznog postupka tužilaštva. Stoga nećemo pokušati da vam kažemo koje svjedoke trebate izbaciti, ali vam ilustracije radi mogu navesti nekoliko primjera [...]"